

ARTYKUŁ METODYCZNY
DOTYCZĄCY PRACY Z UCZNIEM MAJĄCYM PROBLEMY Z ZAPAMIĘTYWANIEM
NA LEKCJACH JĘZYKA OBCEGO

Praca z uczniem mającym problemy w nauce to wyzwanie wiążące się z niestandardowymi rozwiązaniami. Nieograniczone możliwości otwiera Internet z niezliczonymi aplikacjami, wspomagającymi naukę języków obcych, a także spotkania z doświadczonymi nauczycielami, od których można czerpać inspiracje. Takie spotkania umożliwił program Erasmus Plus, dzięki któremu 10 nauczycieli z naszej szkoły wyjechało na szkolenia metodyczne do Niemiec, Irlandii oraz Anglii. Te dwutygodniowe warsztaty metodyczne oraz nawiązanie kontaktów z nauczycielami z całej Europy i wymiana doświadczeń zawodowych zaowocowały powstaniem niniejszego artykułu dla uczniów o specjalnych potrzebach. Dedykujemy go uczniom, którzy mają problemy z zapamiętywaniem oraz uczniom z dysgrafią.

1. POWODY PROBLEMÓW I SPOSOBY ICH ROZWIĄZYWANIA

a) PRZEPISYWANIE Z TABLICY

W trakcie praktyki szkolnej zauważyliśmy, że podstawowy problem pojawia się już podczas przepisywania tekstu z tablicy. Niektórzy uczniowie nie mają prawidłowego nawyku zapamiętywania części tekstu i odwzorowania go w zeszyte, uwzględniając zapis w linijce czy w kratce. Choć to wydaje się nieprawdopodobne, uczniowie tacy często patrzą na tablicę i bez odrywania od niej wzroku tworzą zapis w swoich notatkach, nie patrząc do zeszytu. Bezpośrednim efektem tego typu pracy jest oczywiście nieczytelny zapis, niemożliwe zatem staje się prawidłowe powtórzenie tego w domu i nauka, co skutkuje niską oceną z odpowiedzi czy kartkówki, potem sprawdzianu, spadkiem motywacji i niechęcią. Rodzice w tej sytuacji stają się także całkiem bezradni, chcąc pomóc, sami często nie są w stanie odczytać notatek, a nawet - nie znając podstaw drugiego języka obcego – po prostu nie potrafią. Jedynym rozwiązaniem stają się wtedy korepetycje, co niestety wiąże się zarówno z kosztami, jak i dodatkowym nakładem czasu. Nie każdy też może sobie na to pozwolić. Dlatego w tym momencie powinna pojawić się subtelna uwaga nauczyciela.

- W klasie, w której występuje ten problem (nie pojawia się w każdej), należy zasugerować sposób przepisywania słów z tablicy – o ile na przedmiotach z językiem ojczystym w tle nie stanowi to większego problemu, uczeń potrafi rozczytać swój zapis, nawet z pomieszzanymi literami – natomiast na zajęciach z języka obcego, gdzie każde słowo jest nowe i z niczym się nie kojarzy – tu pojawia się problem nie do przeskoczenia. Ważne jest, żeby na początku zasugerować przepisywanie sylabowe dla wszystkich – tyle sylab, ile uczeń jest w stanie zapamiętać – na początku będzie to jedna sylaba, potem dwie z czasem coraz więcej.... Niestety, rola nauczyciela jest w tym momencie nie do przecenienia. Konieczne jest przypilnowanie, aby przepisywanie sylab odbywało się na zasadzie zapamiętania wzoru z tablicy, przeniesienia wzroku na zeszyt i przepisanie. Uczniowie na tym etapie nauki mają już silnie wykształcone nawyki i ich zmiana może potrwać nawet kilka tygodni.

Bywa, że to rozwiązanie pomaga, ale nie wszystkim.

- następnym krokiem do osiągnięcia sukcesu jest umożliwienie uczniom z dysgrafią zrobienie zdjęcia notatek od osób piszących starannie, czy bezpośrednio z tablicy. Tu znowu ważnym aspektem jest podejście nauczyciela – nie może pozwolić na bezczynność osoby z dysgrafią – ona musi wykonać przynajmniej skrótowe notatki, żeby wiedzieć, co musi zapamiętać z zajęć. Zmuszanie ucznia do wykonania notatek w domu także mija się z celem – po pierwsze osoba z dysgrafią przepisze ją w sposób nieczytelny, a po drugie będzie to zwykła strata czasu- jeśliby musiał przepisywać w ten sposób notatki z wszystkich przedmiotów – zajęłoby mu to parę godzin dziennie.

Pozwólmy zatem uczniom z dysgrafią używać telefonu do robienia zdjęć z zajęć – w ten sposób można nauczyć uczniów wykorzystywać telefon do innych celów niż granie czy komunikowanie się. Jednak z tym należy ostrożnie, żeby nie doprowadzić do sytuacji zaprzestania robienia notatek – uczeń z dysgrafią musi ćwiczyć pisanie ręczne.

2) PROBLEMY Z ZAPAMIĘTYWANIEM SŁOWNICTWA

Nauka drugiego języka to dla uczniów także duże wyzwanie. Początki są trudne, ponieważ nowe słówka są dla ucznia zlepkiem przypadkowych liter, które dodatkowo czyta się inaczej, niż jest to napisane. Odwoływanie się do skojarzeń jest w pierwszym etapie nauki słabo efektywne – tu jest potrzebna systematyczna i żmudna praca, która wielu zniechęca. Potrzebne są zatem rzeczy, które przyciągają uwagę ucznia.

- Ważnym krokiem jest przygotowanie lub wyszukanie przez nauczyciela gotowych zadań lub ćwiczeń na platformach eLearningowych (przykładowo Quizlet, lub Learning Apps, Kahoot), do których uczniowie mogą mieć dostęp w domu. Obsługa tych aplikacji jest niezbyt skomplikowana, przygotowanie zadań lub zbioru słownictwa nie zajmuje więcej niż 5-10 minut. Ważne jest, że można je potem w każdej chwili wykorzystać, przykuwają uwagę ucznia i uatrakcyjniają zajęcia. Mają one tę wyższość nad papierową wersją zadań, że dysponują możliwościami także audiowizualnymi, co zwiększa możliwości zapamiętywania nowego słownictwa. Żadnego z moich uczniów nie musiałam przekonywać dwa razy, żeby spróbował swoich sił przy ich wykonywaniu.

- niestandardowym rozwiązaniem jest sztuczne wywoływanie emocji – poprzez nagrywanie krótkich filmików lub na dyktafon sterowanych wypowiedzi uczniów. Nagrywani uczniowie znajdują się w sytuacji lekko stresującej (co bardzo efektywnie wpływa na proces zapamiętywania) – ale wyćwiczone wypowiedzi w maksymalny sposób aktywizują ucznia do jak najlepszego wykazania się nabytymi umiejętnościami.

Pod koniec lekcji można odtworzyć te nagrania i usunąć, lub za pisemną zgodą uczniów i ich rodziców umieścić te nagrania w formie podcastów w Internecie. Strona, która oferuje bezpłatne zamieszczanie plików (do 30MB na miesiąc) to podhost.de

Jest to taka swoista głosowa [notatka z lekcji](#) – do której uczniowie mogą zajrzeć i odsłuchać sobie w każdej chwili celem świadomego utrwalania materiału i systematycznej powtórki słownictwa, budowy zdań, intonacji oraz nauki wymowy. Dzięki temu także rodzice będą mieli podgląd tego, czego dzieci uczą się na zajęciach. Zachęcenie do odsłuchania nagrań w domu jest czynnikiem silnie motywującym dla dziecka, żeby się wykazać z jak najlepszej strony, a także, żeby się oswoić z mediami, aby nie stanowiły one środka hamującego wypowiedzi, a wręcz odwrotnie, żeby nabierać ogłady medialnej, co w dzisiejszym świecie jest niemal nieodzowne.

- ważnym bodźcem do stworzenia lepszych warunków do zapamiętywania słownictwa jest muzyka. Rytm narzuca prędkość, a melodia pozwala na odtworzenie nawet całych zdań, co powoduje nabieranie prędkości w mówieniu, o ile odtwarzane piosenki są często odsłuchiwane.

[Zbiór wyselekcjonowanych piosenek wraz z ćwiczeniami](#) .

Piosenki w języku niemieckim warto odsłuchiwać w kolejności od bardzo łatwych, melodyjnych kawałków, do coraz szybszych ... a także wykonywać do nich sterowane zadania. Liczne sposoby pracy z piosenką oferują kursy metodyczne – a z gotowych pomysłów można skorzystać ze strony podanej powyżej.

- bardzo pomocną metodą jest też wyświetlanie *memów obcojęzycznych* – takim adekwatnym zbiorem jest na FB „Deutsch mit Spaß” – można je wykorzystać jako tło na pulpicie ekranu monitora – zawsze to one najbardziej przykuwają uwagę uczniów – warto to wykorzystać jako naturalne zainteresowanie – jeden mem na tydzień – jako swoiste utrwalenie z ostatniej lekcji – uczniowie przyswajają wtedy słownictwo dwa razy szybciej niż te z podręcznika.

- *Filmy* też są nieodzowną pomocą – choć w pierwszej chwili wydają się być niezrozumiałe, po obejrzeniu kilku odcinków uczniowie zaczynają domyślać się znaczenia słów z kontekstu,

rozpoznawać słowa używane podczas zajęć, przyzwyczajają się do słuchania szybkich rozmów i rozwijają umiejętność rozumienia ze słuchu. Kurs w odcinkach „[Deutsch zum Mitnehmen](#)” jest zbiorem krótkich filmików w formie serialu, którego koniec zachęca do obejrzenia kolejnego odcinka. Ponadto dysponuje on licznymi ćwiczeniami, które zawierają materiał audiowizualny.

Zatem pomaga w uczeniu się różnymi kanałami.

Pozostałe filmy na DW – *Jojo sucht das Glück*, czy *Bandtagebuch* – oferują nieocenioną pomoc na różnym poziomie zaawansowania, a co najważniejsze, można je wykorzystać w każdej chwili, bez logowania czy płacenia za dostęp. Trzeba tylko wiedzieć gdzie szukać.

- *fiszki obrazkowe* – nieoceniona pomoc w nauce- przydatna w nauce wymowy, gdzie nie ma zapisu pisemnego, który nie wpływa negatywnie na wymowę w początkowej fazie nauki. Wystarczy przygotować kilka ciekawych obrazków – zestawić je na jednej kartce A4, a następnie udostępnić uczniom, żeby sobie wydrukowali obrazki w domu. Podczas zajęć można je wykorzystać, prosząc o zareagowanie (pokazanie palcem – podniesienie danego obrazka) , kiedy usłyszą polecenie. Bardzo efektywny sposób, szczególnie, jeśli się obrazki wytnie i używa więcej niż raz – najlepiej na ok. 3 zajęciach.

- *książki adekwatne do poziomu* –

Trudne wyrażenia silnie zniechęcają do czytania, szczególnie, jeśli jest ich dużo na jednej stronie – seria książek z kryminałem (w wersjach wielojęzycznych) wychodzi naprzeciw tym problemom – po pierwsze są przygotowane na każdy poziom nauczania – od A1 do C2, zawierają liczne tłumaczenia na każdej stronie, co bardzo ułatwia i przyspiesza poziom zrozumienia tekstu – a dla chcących więcej dostępne są ćwiczenia po każdym rozdziale – Niebagatelną pomocą jest nagrany tekst przez native speaker’a, który można odsłuchać wielokrotnie. Uczniowie sięgają po te książki z ciekawością – kryminał jest wciągającą pozycją – a wielokrotnie używane wyrażenia mimochodem wchodzą do głowy. Bardzo przydatnym zabiegiem jest wykorzystanie książki obowiązkowo na zajęciach – od 3 do 4 rozdziałów, a następnie zachęcenie do dalszego czytania. Z reguły osoby, które były nastawione sceptycznie – po przeczytaniu trzech rozdziałów nabierały wiary w siebie, a także chęci do dalszego zagłębienia się w lekturze. Ten sposób pracy najbardziej wyrobił w uczniach przyswajanie słownictwa - przede wszystkim dzięki licznym zadaniom oraz prostemu językowi, gdzie były często wykorzystywane podstawowe słówka. Systematyczna powtórka jest nieodzowna w nauce języków, a wciągająca akcja zachęca do przyswajania nowego słownictwa.

Opinia pedagoga szkolnego

Praca z młodzieżą zwłaszcza ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wymaga od nauczyciela wiele kreatywności i nieustannego dostosowywania swoich wymagań i oczekiwań do danej sytuacji szkolnej ucznia. Możliwości psychofizyczne każdego ucznia często się różnią dlatego nauczyciel często może się spotkać z poczuciem że podstawowe metody pracy się nie sprawdzają. I tutaj na przeciw wychodzi program Erasmus, który umożliwiając nauczycielom spotkania i wymianę doświadczeń z innymi nauczycielami z całej Europy umożliwia poznanie różnych metod pracy z uczniem. Nauczyciele w sposób kreatywny podchodzą do procesu kształcenia. Włączenie do szkolnictwa nowych technologii i uczenie młodzieży korzystania z nich w sposób odpowiedzialny umożliwi uczniom łatwiej i szybciej nabywać wiedzę przekazywaną w szkole.